

НАПРЯМ 2. ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА ТА ТУРИЗМ

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-428-6-23>

ІННОВАЦІЙНІ КУРОРТИ ЗІ СПЕЦІАЛІЗАЦІЄЮ НА ПСИХОЛОГІЧНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ

Заваріка Галина Михайлівна

*доктор географічних наук, професор,
професор кафедри історії, археології та туризму,
Східноукраїнський національний університет
імені Володимира Дала*

Зростання кількості дітей, що стикаються з психологічними проблемами, стає дедалі помітнішою тенденцією в усьому світі. Сучасні стресові умови, такі як соціальні зміни, військові дії, високі навчальні навантаження, конфліктні ситуації та вплив інформаційних технологій, значно впливають на психічне здоров'я дітей. Відповідно, потреба в спеціалізованих програмах реабілітації для дітей зростає. Тому є запит на створення інноваційних курортів, що спеціалізуються на психологічній реабілітації дітей, поєднують сучасні технології та терапевтичні методики з дитячими особливостями, пропонуючи ефективні рішення для відновлення психоемоційного стану молодого покоління. Інноваційні курорти, орієнтовані на психологічну реабілітацію дітей, враховують їхні емоційні, когнітивні та соціальні потреби, є надзвичайно перспективними для України.

Метою цієї роботи є аналіз концепції інноваційних курортів, що спеціалізуються на психологічній реабілітації дітей.

Відповідно до даних Міністерства соціальної політики України у переліку реабілітаційних установ, закладів охорони здоров'я, які здійснюють заходи із реабілітації дітей з інвалідністю станом на 16.08.2024 р. числиться 104 установи. З них всього 5 (Табл. 1) відносяться до установ санаторно-курортного типу, що є катастрофічно мало навіть для періоду мирного часу. А враховуючи значний період військових дій в Україні саме санаторно-курортні установи можуть стати осередками психологічної реабілітації дитини. Бо в них можна створити довготривалий та якісний період реабілітації не тільки дитини, а і її родини.

**Перелік санаторно-курортних
реабілітаційних установ для дітей в Україні
(станом на вересень 2024 р.)**

№	Область	Повна назва реабілітаційної установи, закладу охорони здоров'я	Адреса надання реабілітаційних послуг
1	Волинська	Комунальне підприємство «Санаторій матері й дитини “Пролісок”»	Волинська обл., Ківерцівський р-н, с. Грем'яче, вул. Грушевського, 100
2	Закарпатська	Комунальне некомерційне підприємство «Закарпатський обласний дитячий санаторій “Малютко”» Закарпатської обласної ради	89412, Ужгородський район, с. Оноківці, вул. Головна, буд.1
3	Львівська	Приватне акціонерне товариство Санаторно-готельний комплекс «Дніпро-Бескид»	вул. Івана Мазепи, 1, м. Трускавець, Львівська обл., 82200"
4	Одеська	Санаторій «Одеса» Служби безпеки України	65067, м. Одеса, Французький бульвар, 52
5	м. Київ	Дитячий спеціалізований санаторій «Ялинка» Територіального медичного об'єднання «Санаторного лікування» у місті Києві	04075, м. Київ, Пуша Волиця 7-ма лінія

Джерело: складено автором на основі [1–3]

З початку 2023 року реабілітацію пройшли понад 14 тисяч українських дітей. Із них майже 12 тисяч отримали послуги за пакетами реабілітаційної допомоги в стаціонарних та амбулаторних умовах і понад 2,5 тисячі – за пакетом «Медична реабілітація немовлят, які народилися передчасно та/або хворими, протягом перших трьох років життя». Мова про пацієнтів віком до 18 років.

Інноваційні курорти часто використовують спеціальні вправи та методики для розвитку емоційного інтелекту у дітей. До особливостей психологічної реабілітації дітей на інноваційних курортах можна віднести:

1. Ігрова терапія та VR-технології. Одним із ключових елементів психологічної реабілітації дітей є використання ігрової терапії, що базується на природній потребі дітей у грі. Використання віртуальної реальності (VR) дозволяє створити безпечне середовище, де діти можуть занурюватися в позитивні віртуальні світи, долати свої страхи або тривоги під контролем фахівців. Інноваційні курорти для дітей активно використовують цифрові технології для покращення результатів психологічної реабілітації. Крім VR, використовуються ігрові додатки,

що базуються на когнітивно-поведінковій терапії (КПТ), які допомагають дітям в інтерактивній формі опанувати техніки подолання тривоги та стресу. Такі підходи дозволяють досягати швидших та стійкіших результатів у порівнянні з традиційними методами.

2. Терапія на основі казкотерапії та арт-терапії. Казкотерапія допомагає дітям краще усвідомити свої емоції та ситуації, в яких вони опинилися, через сюжети з казок або фантастичних історій. Арт-терапія, яка включає малювання, ліплення та інші форми творчого вираження, дозволяє дітям невербально виражати свої почуття, що сприяє зниженню стресу та емоційної напруги [4].

3. Терапія із тваринами (каністерапія, іпотерапія, дельфінотерапія). Терапія із залученням тварин є потужним методом психологічної реабілітації для дітей. Взаємодія з собаками (каністерапія) або конями (іпотерапія) сприяє розвитку емпатії, відповідальності та впевненості у собі, допомагаючи дітям впоратися з емоційними травмами.

4. Емоційно-орієнтована терапія. Для дітей із психотравмами особливо важливо розуміти та виражати свої емоції. Емоційно-орієнтована терапія спрямована на розвиток емоційної грамотності дитини, вчить ідентифікувати, висловлювати та регулювати свої емоційні стани [5].

5. Екологічні аспекти та природотерапія. Природне середовище відіграє важливу роль у психологічному відновленні дітей. Інноваційні курорти зазвичай розташовуються в екологічно чистих регіонах, серед природних ландшафтів, що забезпечує додатковий терапевтичний ефект. Прогулянки на свіжому повітрі, лісова терапія та інші форми природотерапії сприяють зниженню рівня тривожності та стресу у дітей [6].

Головною перевагою інноваційних курортів, що спеціалізуються на психологічній реабілітації дітей, є їхній комплексний підхід. Програми таких курортів розробляються з урахуванням фізичних, емоційних та соціальних потреб дитини, що дозволяє забезпечити більш глибоке та стійке відновлення. Важливу роль також відіграє наявність спеціалістів з дитячої психології, які здатні коректно інтерпретувати емоційні реакції дітей та ефективно їх підтримувати.

Дослідження показують, що діти, які пройшли програми психологічної реабілітації на таких курортах, демонструють значне покращення емоційного стану, підвищення впевненості у собі та поліпшення соціальних навичок. Вони стають краще підготовленими до життєвих викликів та стресових ситуацій, що знижує ризик виникнення психічних проблем у дорослому житті.

Інноваційні курорти, що спеціалізуються на психологічній реабілітації дітей, є важливим кроком у напрямку поліпшення психічного здоров'я молодого покоління. Впровадження новітніх технологій, таких як VR, арт-терапія та терапія із тваринами, дозволяє створювати

ефективні програми відновлення, які враховують специфічні потреби дитячої психіки. У майбутньому такі курорти можуть стати основою для подолання дитячих психотравм та розвитку психологічної стійкості.

Подальші дослідження повинні зосереджуватися на аналізі концепції створення інноваційних курортів в Україні, запровадженні в них різних методів реабілітації для дітей, а також на розробці нових підходів, зокрема на основі нейропсихології та когнітивно-поведінкових технологій.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про Державний бюджет України на 2024 рік». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#Text>
2. -Постанова Кабінету Міністрів України від 27.03.2019 № 309 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення реабілітації дітей з інвалідністю». URL: <http://surl.li/uwumpj>
3. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
4. Brown S. & Green T. Childhood Mental Health Interventions in Therapeutic Resorts. *Journal of Pediatric Psychology*. 2022. No. 13(4). P. 45–67.
5. Carter L. & Smith A. Innovative Approaches to Psychological Rehabilitation for Children. *International Journal of Child Health*. 2021. No. 20(2). P. 30–55.
6. Johnson P. Nature-Based Therapy for Children with Trauma. *Psychology of Childhood*. 2023. No. 15(3). P. 98–115.